

Etappenhelden met blauw bloed

Prins Max von Hohenlohe

Prins Max von Hohenlohe was 21 jaar oud en een kernegezonde luitenant der garde-ulanen. Aangezien hij behoorde tot een stinkend edele familie, mocht hij gedurende de hele oorlog niet naar het front. Het duurde dan ook niet lang, voor hij eerst te Gent werkzaam was bij de etappeninspectie, waar zijn oom, ritmeester graaf Hermersberg adjudant was, en dan later verbonden werd aan het oppercommando 4 te Tielt.

Daar hij zijn krachten niet kon gebruiken aan het front, moest hij natuurlijk Belgen en soldaten slaan. Het gebeurde eens, dat zijn ordonnans zich niet gewillig liet slaan en de prins betaalde hem een drinkgeld van twintig mark.

Geen mens kon raden wat voor een dienst dat fijne en opgepoetste heerschap te Gent deed, maar heel de stad wist, dat de prinselijke hoogheid een voorbeeld was van gemeenheid.

Hij bewoonde te Gent, bij de Poel, een rijk huis, toebehorende aan de schoonzoon van de rijke mevrouw Voortman en schaamde zich niet, ten aanzien van deze oude en eerbiedwaardige dame, de smerigste publieke vrouwen der stad in zijn kwartier te laten komen.

's Avonds zat hij dikwijls in de cinema "Carillon" in de Korte Dagsteeg, ten einde daar de jonge vrouwen te bekoren. Daarbij was hij gewoon zijn benen op echt vlegelachtige wijze dwars over de doorgang vooruit te steken, zodat de bezoekers in de duisternis niets anders konden dan erover vallen. Hij floot onophoudelijk en luid de melodieën van bekende straatliedjes, alhoewel de meeste mensen slechts naar de "Carillon" kwamen, om er de werkelijk goede muziek te horen, die door het uitmuntende orkest gespeeld werd.

Zekere dag waagde de eigenaar het, ten einde zijn bezoekers plezier te doen, twee bedienden naar zijne doorluchtigheid te zenden om hem te verzoeken zich wat beter te gedragen.

Daar waren ze goed gekomen. De vorstelijke "ridder" brulde, riep en dreigde de "Carillon" onmiddellijk te zullen doen sluiten, en de eigenaar en zijn bedienden te zullen doen aanhouden.

Hij liep onmiddellijk naar de kommandantuur en verlangde een heel voorbeeldige straf voor de mensen die hem zo diep beledigd hadden.

En daar hij een echte prins was, een prins bij Gods genade, deed men hem dit plezier, en de eigenaar en de bedienden van de "Carillon" werden gestraft; zo was er nog eens veelbesproken Duitse "gerechtigheid" geschied.

De prins werd echter door het dankbare Duitse vaderland niet vergeten, want bij iedere gelegenheid ontving hij onderscheidingen en eretekens.

Toen eindelijk zijn gedrag ten hemel om wraak begon te schreeuwen, en de militaire chef der politie te Gent, de welbekende majoor Heitz bij de toenmalige inspecteur, de zeer rechtvaardige generaal der cavalerie Wolfgang von Unger, zijn rapport maakte over de zwijnerij van de doorluchtige prins, had zijn laatste uur te Gent geslagen. Hij werd als straf naar Brussel overgeplaatst, en hij kreeg daar een bureel met ministerschrijftafels en zachte clubzetels. Geen mens kon raden wat hij daarin uitvoerde. Maar voor de jonge edellieden met vorstelijk bloed en die hun gezonde beenderen voor het Duitse vaderland niet op het spel hoefden te zetten, omdat ze prinses waren, was Brussel nog veel "amusanter" dan Gent, en deze stad bleef de verzamelaarsplaats der voorname edele Duitsers gedurende de hele duur van de oorlog.

Baron von Seydlitz

Ritmeester baron von Seydlitz was ook een stinkend-edele Pruisische "ridder" en daarbij een typische vertegenwoordiger der kaste, die Duitsland regelrecht naar zijn afgrond gejaagd heeft.

Gezien zijn feodale naam, gaf men hem een postje van plantrekker op de Wirtschaftsausschuss of economisch comité van het vierde leger.

Voor hem bestond het mens-zijn nog niet eens bij de luitenant; men moest eerst een echte Pruisische jonker zijn. Leidende Gentse nijveraars, die bij hem moesten komen, sprak hij steeds aan in de tweede persoon enkelvoud, en hij noemde ze niet anders dan: "Oud Kongozwijn!"

Op zekere dag kwam er een zeer bekende Gentse mijnheer bij hem en toonde hem een eigenhandig aanbevelingsschrijven van de voormalige generaal-gouverneur von Bissing. Ritmeester von Seydlitz scheurde het aan stukken zonder het te lezen en wierp de man de papiertjes in het gezicht met de woorden: "Zoveel is mij uw aanbeveling waard, oud Kongozwijn! Buiten! Buiten!"

Andere officieren, die dit schandalig toneel bijgewoond hadden, waagden het, de fijne officier te doen opmerken, dat zijn gedrag niet precies helemaal voornaam was. Maar ze hadden het bij het verkeerde eind. Hij zag hen van onder tot boven aan, en zegde dan op een ongemeen hoogdravende en laatdunkende toon en met snijdende stem: "Mijne heren, wanneer men von Seydlitz heet, kan de hele wereld...!"

Richard Karl Bernhard graaf von Schwerin

Luitenant Richard Karl Bernhard Graaf von Schwerin was gedurende de oorlog eveneens een vijand van het front. Hij verkoos het gemoedelijke etappenleven boven alle vermoeienissen van de loopgravenoorlog, en hield met taaie stiptheid vast aan zijn plantrekkerspostje van aanvoerder der

zesde compagnie van het reservebataljon II van de landstorminfanterie te Gent.

Daar zijn compagnie bijna geheel bestond uit soldaten, die in de etappe nog een plaatsje hadden, moest hij van hele dagen bijna niets doen. Hij maakte zich toch verdienstelijk tegenover het Duitse vaderland, daar hij met onderofficieren en soldaten handelde als een echte beulsknecht, en zich ook met voorliefde aangaf als rechter bij de zittingen van het krijgsgerecht. De sukkelaars, die door hem moesten veroordeeld worden, waren te beklagen. Hij stemde bijna altijd voor de zwaarste straf, die door het Duitse wetboek voor militaire sancties voorzien was. Met zijn hulp werden er links en rechts vele jaren tuchthuisstraf uitgedeeld, terwijl hij als plunderaar en beul van rechtswege in datzelfde tuchthuis op zijn plaats zou geweest zijn.

Hij bewoonde een zeer schoon huis op de Frère Orbanlaan bij het Zuidstation, de eigenaars waren naar Engeland gevlucht en hij kon daar dus huizen als een echte vandaal. Hij schiep het huis om in een bordeel, en de beruchtste Gentse meisjes van plezier konden er vrij in en uit gaan, en 's avonds richtte hij in de fijnste kamers echte orgieën in. Hij plunderde de linnen- en kleerkasten van de gevluchte dame en gaf het gestolene aan een vioolspeelster uit het théâtre Pathé; later nam hij die vioolspeelster mee naar Duitsland.

De oude trouwe portier van het huis stond hem in de weg, daar de man de moed bezat nu en dan op de kommandantuur

te gaan klagen en er vertelde, wat de fijne graaf weer bij zijn meesters gestolen en aan de smerige hoeren weggegeven had. Op zekere dag smeed hij de oude man op straat, en keerde het vreemde eigendom letterlijk om. Hij at geregeld in het casino van het landstorminfanterie reservebataljon II te Gent met zijn vrienden kapitein Schaar en luitenant baron von Dallwig. Daar stelde hij fabelachtige eisen. De stad Gent moest zulke zware bedragen betalen, om zijn wensen te bevredigen, dat zelfs officieren der kommandantuur daarover klaagden.

Maar op zekere dag werd luitenant graaf Schwerin, die voor onderofficieren en manschappen, die zich op het gebied der tucht vergrepen hadden, een onbarmhartige rechter geweest was, gedecoreerd met het IJzeren Kruis en andere onderscheidingen, en men bevorderde hem tot kapitein.

Baron von Dallwig

luitenant baron von Dallwig was de trouwe makker en drinkebroer van de graaf Schwerin. Hij was een jonge slanke officier der jagers en ook aanvoerder van een compagnie van het landstorminfanterie reservebataljon II te Gent. Hij stond ook bekend als beulsknecht. Met weerzinwekkend en knorrend gezicht rende hij door de donkerste straten en straatjes der stad Gent en roemde zich erop, dat er niet één publieke vrouw in Gent was, wiens gunst hij niet reeds bezeten had. Zijn dienst bestond hierin, dat hij iedere dag een

zeker aantal onderofficieren en soldaten aanklaagde wegens slecht groeten.

Op zekere dag had hij echter de verkeerde man vast. 's avonds om elf uur hield hij op het Sint-Pietersplein een reuzengrote Beierling aan, die juist terugkwam uit de verschrikkelijke slag bij Arras, en die naar alle schijn niet hoog opliep met etappenzwijnen. Baron von Dallwig wilde de naam van deze man vaststellen, omdat hij niet gegroet had, maar zonder iets te zeggen gaf de Beierling hem eerst op zijn rechter- en dan op zijn linkerwang een zo kolossale oorveeg, dat de arme baron plots in de straatgoot rolde, en die avond niet één nieuwsgierige vraag meer stelde.

Hij bleef echter nog lange tijd te Gent en werd ook tot kapitein bevorderd, alhoewel in Duitsland de laatste kreupele nog moest dienst doen voor het vaderland en, wanneer het mogelijk was, nog in de loopgraven gestampt werd.

Kapitein Schaar

Kapitein Schaar, wiens heldenborst versierd was met het IJzeren Kruis van 1870, en die er uitzag als een oude verroeste degen, was reeds 70 jaar oud. Het Pruisische militarisme had hem, evenals luitenant von Rauch en andere beenderige oude heren op zekere dag in zijn vaderstad Altona weer opgegraven en hem in de etappe Gent een vette plantrekkerspost gegeven.

Hij was daar samen met de fijne graaf Schwerin en met baron von Dallwig als derde in de bond, en hij verdiende als deelgenoot in de "bonsgeschiedenissen" van deze beide heren nog, naast zijn aanzienlijke wedde van kapitein, een schoon rond sommetje geld. Het was hem aldus mogelijk, iedere maand een flink bedrag naar huis te zenden, wat niet mogelijk zou geweest zijn, indien hij van zijn wedde alleen had moeten leven.

Hij leefde te Gent op grote voet. Maar natuurlijk altijd op de kosten van de burgers of van de stad. Anders was hij zeer gierig. Hij wilde niet eens zijn dartele meisjes uit zijn zak betalen. Bij de zogenaamde "geile coiffeur" op de Kouter liet hij de baard en de haren in orde brengen en hij stelde steeds de hoogste eisen. Nooit gaf hij een hoger drinkgeld dan één rode duit. Wanneer hij echter een oude broekknop bij zich had, wierp hij deze met voornaam gebaar in de bus.

De Gentenaars noemden hem slechts "Theofielke".

Natuurlijk werd hij op zekere dag tot majoor bevorderd.

Datzelfde "Theofielke", ja!

De moordenaars van de graaf d'Udekem d'Acoz

Op zekere dag, in het jaar 1916, verdween opeens de rijke graaf d'Udekem d'Acoz, die te Bellem een groot kasteel bewoonde. Er bleef geen spoor achter. De bedienden van het kasteel zegden, dat hij afgehaald werd door twee Duitse

officieren, die per auto om hem gekomen waren om, zoals ze zegden, naar de nabijgelegen kommandantuur gevoerd te worden.

Maar nooit had men de verdwenen graaf op gelijk welke kommandantuur gezien, en nergens vond men twee Duitse officieren, die de graaf afgehaald hadden. Hij was verdwenen.

Maar op zekere dag vond men zijn lijk onder blaren verdoken in een dichtbij gelegen park. Het lijk droeg een schotwonde aan het hoofd, en men kon het aanzien, dat er niet van een zelfmoord, doch zeker van een moord sprake was.

Daar de moord kolossaal opzien baarde, en de volksmond van het begin af beweerde, dat de graaf vermoord was door Duitse officieren, trok de etappeninspectie zich het geval aan en stelde een onderzoek in, dat niet alleen niets betekende, doch dat dit vreselijk geheim nog meer verduisterde. De etappeninspectie gaf een plakkaat uit waarop een Belgische boswachter afgebeeld stond, hij was kort na de moord verdwenen, en beloofde een beloning van 5000 mark uit voor degene, die de vermoedelijke dader zou kunnen doen aanhouden. Er verliep veel tijd en het plakkaat verbleekte en viel af of werd afgetrokken, en spoedig dacht niemand meer aan de moord, die, volgens de volksmond nog altijd hardnekkig beweerde, door twee Duitse officieren begaan was.

Een onderofficier van de Gentse kommandantuur, Fritz Geissler, die in de Vlaamse hoofdstad opgegroeid was en dus

vloeiend Frans en Vlaams sprak, werd dikwijls gebruikt als criminalist en speelde ook de detective in de moord op de persoon van de graaf d'Udekem d'Acoz. Hij verkleetde zich als inlandse handelaar in carbuur en ging wekenlang de uiterst voorzichtige boerenlieden, die rond het kasteel te Bellem woonden, ondervragen over de moord. Hij had een goede uitslag, want op zekere dag bracht hij de namen der twee Duitse officieren uit, die de dag van de misdaad, de graaf van het kasteel afgehaald hadden. Het waren namelijk de echt feodale ritmeester baron von Gagern, die als eskadronchef bij de garde cavaleriedivisie was, en prins zu Stolberg-Roslar, die luitenant was bij hetzelfde regiment.

Toen het vaststond, dat deze beide officieren de moordenaars waren van de graaf, ontving de onderofficier Geissler niet de 5000 mark doch werd met enige woorden van dank en een paar honderd mark naar huis gezonden. Men nam hem natuurlijk kwalijk, dat hij als moordenaars de twee Duitse garde-officieren opgegeven had.

Men ging dan ook zeer voorzichtig te werk tegen deze adellijke misdadigers, en hun zeer feodale namen werden steeds geheim gehouden. Ze werden per auto naar de gevangenis op de Coupure gebracht en kregen daar kamers, die als echte "boudoirs" ingericht waren. De schoonste meubelen werden vanuit het paleis op de Kalandenberg, het zogenaamde officierenhuis, naar de gevangenis gebracht, opdat de heren zich toch niet zouden te beklagen hebben over de behandeling. Bovendien kregen ze ook royaal te eten

en zoveel drinken, dat ze niet eens door hun geweten geplaagd werden, daar ze de hele nacht door onder de invloed van de sterke wijnen, vast sliepen.

Het voorlopige onderzoek had plaats te Gent, en in de lente van 1917 werd het proces met gesloten deuren in het Justitiepaleis te Brussel behandeld. Er waren 52 krijgsauditeurs en een vertegenwoordiger van de keizer tegenwoordig. Alle mogelijke bewijzen ter ontlasting werden aangevoerd, doch het was tevergeefs, want de moord was zonneklaar bewezen, en het kwam uit, dat hij begaan was met voorbedachten rade en gemene brutaliteit. De eigenlijke dader was de ritmeester baron von Gagern. Niettegenstaande men alles deed, om het geheim te bewaren, moest men hem toch veroordelen als een vuige misdadiger, en hij kreeg twaalf jaar tuchthuisstraf en daarbij gelegenheid om zich te zelfmoorden. Hij schoot zich dan ook voor de kop.

Zijn medehelper bij de moord, prins zu Stolberg-Roslar, kreeg een straf, die vergeleken met de slechte daad zeer klein was, en het is niet uitgesloten, dat hij van het gevang rap naar een sanatorium zal overgeplaatst zijn.

De eigenlijke oorzaak van deze afschuwelijke moord was de hysterie der echtgenote van de graaf; de moordenaar had de ogen op haar gericht.

De verdwenen boswachter van de vermoorde graaf was onschuldig. Heel toevallig was hij om dezelfde tijd naar

Holland gevlucht, om van daar het Belgische leger te gaan
vervoegen.